Hukuk Bölümü 2008/267 E., 2009/181 K.

"İçtihat Metni"

Davacı vekili, Kurumları personellerinden davalının, Ankara Sağlık İşleri İl Müdürlüğü'nden Bayburt İl Müdürlüğü'ne atandığını, bu atama neticesinde davalıya görev harcırahı ödenmediğini, bunun üzerine, davalının, Kurumları aleyhine açtığı davada, Trabzon İdare Mahkemesi'nin 14.6.2006 gün ve E:2006/356, K:2006/782 sayılı ilam ile dava konusu işlemin iptaline, davacının hak ettiği sürekli görev yolluğunun davalı idarece hesaplanarak davalıya ödenmesine karar verildiğini, bilahare davalının anılan karara istinaden Bayburt İcra Müdürlüğü'nün E:2006/880 sayılı dosyası ile Kurum aleyhine (Kurumun görüşü alınmadan) icra takibine başladığını, icra takibinde davalı tarafından, 1.016,40YTL asıl alacak, 275,00YTL mahkeme vekalet ücreti, 39,40YTL yargılama masrafı, 154,00YTL işlemiş faiz olmak üzere toplam 1.484,85YTL alacak talep edildiğini, Kurumları tarafından aleyhe başlatılan icra takip dosyasına 15.8.2006 tarihinde 727,12YTL asıl alacak (harcırah alacağı), 275,00YTL mahkeme vekalet ücreti, 110,00YTL icra dosyası vekalet ücreti, 4,60YTL icra gideri, 15,50YTL işlemiş faiz, 15,00YTL mahkeme masrafı olmak üzere toplam 1.147,22YTL ödendiğini, ardından Bayburt İcra Mahkemesi'nin E:2006/21 sayılı dosyası ile icra takip dosyasından gönderilen ödeme emrinin yasal mevzuata ve takibe konu mahkeme ilamına aykırı olması nedeniyle iptalinin talep edildiğini, ancak, Mahkemece bu taleplerinin reddedildiğini ve bu kararın da kesinleştiğini, davacı tarafından açılan talep neticesinde Bayburt İcra Müdürlüğü'nün E:2006/880 sayılı dosyasından Kurumlarına 557,87YTL bakiye borç muhtırası gönderildiğini, Kurumları tarafından yapılan son inceleme neticesinde davalıya hak ettiği harcırahın faizinin 88,40YTL eksik hesaplandığının anlaşıldığını ve bu meblağın da derhal 7.2.2007 tarihinde icra dosyasına yatırıldığını, Kurumlarının bundan başka herhangi bir borcunun kalmadığını, ancak, Kurum tarafından aleyhlerine yapılan icra takibine sehven itiraz edilmediğini ve sadece şikayet yoluna başvurulduğunu, davalı tarafından Kurum aleyhine başlatılan icra takibinde asıl alacak olarak ilgili yasal düzenlemeler karşısında 727,12YTL asıl alacak talep edilmesi gerekirken 1.016,40YTL asıl alacak talep edilmiş olması nedeniyle ve Kurumlarınca da sehven fazla talep edilen meblağa itiraz edilmediği için icra dosyasında halen bakiye borç ortaya çıktığını, davalı tarafından takip esnasında yasal düzenlemelere aykırı olarak 289,28YTL asıl alacakla birlikte faizin fazla talep edildiğini, ayrıca Trabzon İdare Mahkemesi'nin E:2006/356, K:2006/782 sayılı ilamında davacıya ödenmesine karar verilen ve davalı tarafça icra dosyasında talep edilen 39,40YTL'lik yargılama gideri alacağının 24,40YTL'lik kısmının harç olduğunu, Kurumlarının harçtan muaf olması sebebiyle Trabzon Bölge İdare Mahkemesince karar düzeltme talepleri üzerine E:2007/35, K:2007/20 sayılı ilam ile bu kısımdan sorumlu olmadıklarına karar verildiğini, bu nedenlerle Kurumun Bayburt İcra Müdürlüğü'nün E:2006/880 sayılı dosyasında alacaklıya başkaca herhangi bir borcun bulunmadığının tespitine, Kurum tarafından icra tehdidi altında fazla ödeme yapılması durumunda fazla ödenecek meblağın davalıdan istirdadına, haksız ve kötü niyetli olarak icra takibi başlatan ve takibe haksız ve kanuna aykırı olarak devam etmekte ısrar eden davalının % 40'tan az olmamak üzere icra inkar tazminatı ödemesine, dava sonuçlanıncaya kadar ihtiyati tedbir kararı verilerek icra takibinin tedbiren durdurulmasına karar verilmesi istemiyle adli yargı yerinde dava açmıştır.

BAYBURT SULH HUKUK MAHKEMESİ; 28.6.2007 gün ve E:2007/159, K:2007/544 sayı ile, davacı vekili tarafından icra takibinden sonra icra takibinin durdurulması için ihtiyati tedbir kararı istenilmiş ise de; İİK'nun 72. maddesine göre icra takibinin durdurulmasına karar verilemeyeceğinden bu istemin Mahkemelerince tensiben reddine karar verilerek yargılamaya devam olunduğu, davalıya usulüne uygun davetiye tebliğ edildiği ve davalının kendisini vekille temsil ettirmiş olduğunu, davalı vekilinin Mahkemelerine verdiği cevap dilekçesi ve duruşmadaki beyanlarında, davacı tarafça açılan davanın haksız ve yersiz olduğunu, bu konuda adli mahkemelerin değil, idari mahkemelerin görevli olduğunu, bu nedenle görevsizlik kararı verilmesini ve yargılama giderleri ile vekalet ücretinin ve % 40'tan aşağı olmamak üzere icra inkar tazminatının davacı borçlu Kuruma yükletilmesine karar verilmesini talep ettiği, Trabzon İdare Mahkemesi'ne ait E:2006/356, K:2006/782 ve E:2007/35, K:2007/20 sayılı dosyalar ile Bayburt İcra Müdürlüğü'ne ait E:2007/159 sayılı icra takip dosyasının dosyaları içerisine alınmış olmakla incelendiği, dosyanın davacı alacaklı F. M. Y.'nun Ankara'dan Bayburt İline tayini sebebiyle ne kadar harcıraha hak kazandığının tespiti yönünden Bayburt Muhasebe Müdürü P. Ö.'ya tevdii edildiğini ve bu konuda rapor aldırıldığını, dava konusu alacağın bir idari işlem olan ve memurların özlük haklarından olan atama sonucu yolluk ödenmesi işlemi ile ilgili olduğunu, idari eylem ve işlemlere karşı uyuşmazlıklarda yargı yetkisinin idari mahkemelere ait olduğunun (Uyuşmazlık Mahkemesi'nin 17.6.1996 gün ve E:1996/32, K:1996/75 ve 16.6.2003 gün ve E:2003/40, K:2003/45 sayılı kararlarından ve Danıştay 5. Dairesi'nin 10.4.2002 gün ve E:2000/623, K:2002/1607 sayılı kararından söz ederek) İYUK'nun 2. maddesinin açık hükmü olduğu, zaten davalı alacaklının başvurusu üzerine dava konusu asıl alacağın yani yolluk ücretinin verilmemesine dair işlemin iptali ile yolluk ödenmesine idare mahkemesince karar verildiği ve idare mahkemesi kararında da açıkça söz konusu davalı idareye başvurularak davalı idarece hesaplanarak davacıya ödenmesine dendiği halde davalı alacaklının bu konuda idareye başvurmaksızın doğrudan icra takibine girişmesinin davalı alacaklının kötü niyetli olduğunu gösterdiği ve Anayasa'nın 138/son maddesinde, "Yasama ve yürütme organları ile idare mahkeme kararlarına uymak zorundadır; bu organlar ve idare mahkeme kararlarını hiç bir suretle değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez" hükmünü taşıdığı, ayrıca yine İYUK'nun 28/3 (b) maddesine göre de, idare mahkemesi kararlarına göre işlem tesis etmeyen kurumlar aleyhine idari mahkemelerde maddi ve manevi tazminat davası açılabileceği açıkça belirtildiğinden, davalı alacaklı tarafından bu yollara başvurulmaksızın genel adli mahkemelerin ilamlarını infaz dairesi olan Bayburt İcra Dairesi Müdürlüğü'ne başvurmasının davalı alacaklının kötü niyetli olduğunu gösterdiğinden ve ayrıca İcra ve İflas Yasası'nın 72. maddesinde düzenlenen tazminatın şartlarından bir tanesinin icra takibinin ihtiyati tedbir kararı ile durdurulması gerektirdiğini, ancak, Mahkemelerince tensiben ihtiyati tedbir kararı karşılığında icra takibinin durdurulması talebi reddedildiğinden, davalı alacaklı lehine kötü niyet tazminatına hükmedilmediği gibi, davacı alacaklı vekili son duruşmada Mahkemelerinin görevsizlik kararı vermesini talep etmesi ve ayrıca idari eylem ve işlemden kaynaklanan ve İdare Mahkemesince verilen kararın sonuç kısmında davalı kamu kurumuna yolluğun hesaplanıp verilmesi için başvurması gerektiği belirtildiği halde, MK'nun 2. maddesine aykırı olarak icra takibi başlatıp, Mahkemelerinin son celsesinde ayrıca kendisi de Mahkemelerinin görevsiz olduğuna dair hüküm verilmesini istediğinden, davalı alacaklı vekili lehine vekalet ücretine hükmedilmeksizin davanın idare mahkemesinde görülmesinin icap ettiği gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş; bu karar, YARGITAY 3. HUKUK DAİRESİ'nin 6.3.2008 gün ve E:2008/1122, K:2008/3693 sayılı kararı ile miktar itibarıyla temyiz yoluna başvurulamayacağından temyiz istemi reddedilmek suretiyle kesinleşmiştir.

Davacı vekili, bu kez, aynı istemle idari yargı yerinde dava açmıştır.

TRABZON İDARE MAHKEMESİ; 5.6.2008 gün ve E:2008/543 sayı ile, Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı tarafından Bayburt İcra Müdürlüğü'nün E:2006/880 sayılı dosyasında ödemiş olduğu 1.235,62YTL haricinde talep ettiği fazla miktar için F. M. Y.'na karşı menfi tespit davası açıldığı, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun "İdari dava türleri ve idari yargı yetkisinin sınırı" başlıklı 2. maddesinde idari dava türlerinin belirtildiği, bu davaların; idari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlal edilenler tarafından açılan iptal davaları, idari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları ve tahkim yolu öngörülen imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar hariç, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davalar olarak belirlendiği, dava dosyasının incelenmesinden; F. M. Y. tarafından Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı'na karşı Bayburt İcra Müdürlüğü'nün E:2006/880 sayılı dosyasında başlatılan icra takibi neticesinde, Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı tarafından ödenmiş bulunan 1.235,62YTL haricinde F. M. Y.'nun talep ettiği fazla miktar için Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı tarafından F. M. Y.'na karşı Bayburt Sulh

Hukuk Mahkemesi'nde açılan menfi tespit davasında anılan Mahkemenin 28.6.2007 gün ve E:2007/159, K:2007/544 sayılı kararı ile davanın idari yargının görevine girdiği gerekçesiyle görevsizlik kararı verildiği, bu kararın kesinleşmesi üzerine Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı tarafından Bayburt İcra Müdürlüğü'nün E:2006/880 sayılı dosyasında alacaklı F. M. Y.'na başkaca herhangi bir borcunun bulunmadığının tespiti istemiyle görülmekte olan bu davanın açıldığının anlaşıldığı, bu durumda, yukarıda belirtilen kanun hükümlerine göre idari yargıda görülebilecek dava türlerinin iptal, tam yargı ve tahkim yolu öngörülen imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar hariç, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü idari sözleşmelerden doğan davalar olarak belirlendiği, bunların dışında herhangi bir dava türünün idari yargıda görülebilme olanağı bulunmadığından, Mahkemelerinde Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı tarafından F. M. Y.'na karşı açılan menfi tespit davasının görüm ve çözümünün adli yargıya ait bulunduğu sonucuna varıldığı, bu nedenlerle, Mahkemelerinin görevine girmeyen ve Bayburt Sulh Hukuk Mahkemesi'nce de görevsizlik kararı verilen bu davada görevli mahkemenin belirlenmesi için dava dosyasının 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun'un 19. maddesi uyarınca Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilmesine, Uyuşmazlık Mahkemesi'nce bir karar verilinceye kadar yargılamanın ertelenmesine karar vermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE :

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Ahmet AKYALÇIN'ın Başkanlığında, Üyeler: Mustafa KICALIOĞLU, Mahmut BİLGEN, Turan KARAKAYA, Nüket YOKLAMACIOĞLU, Serdar AKSOY ve Coşkun GÜNGÖR'ün katılımlarıyla yapılan 6.7.2009 günlü toplantısında;

I- İLK İNCELEME : Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre; İdare Mahkemesince, 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesinde öngörülen şekilde başvurulduğu ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, adli ve idari yargı yerleri arasında doğan görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oybirliği ile karar verildi.

II- ESASIN İNCELENMESİ : Raportör-Hakim Nurdane TOPUZ'un, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Dr. İlknur ALTUNTAŞ ile Danıştay Savcısı Gülen AYDINOĞLU'nun davada adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, davacı Kurum personeli olan davalı tarafından İdare Mahkemesi kararına istinaden davacı Kurum aleyhine başlatılan icra takibi üzerine Bayburt İcra Müdürlüğü'nün E:2006/880 sayılı dosyasında davalıya başkaca herhangi bir borcun bulunmadığının tespitine, Kurum tarafından icra tehdidi altında fazla ödeme yapılması durumunda fazla ödenecek meblağın davalıdan istirdadına, davalının % 40'tan az olmamak üzere icra inkar tazminatı ödemesine karar verilmesi istemiyle açılmıştır.

9.6.1932 gün ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 32. maddesinde(Değişik: 18/2/1965 - 538/16 md.), "Para borcuna veya teminat verilmesine dair olan ilam icra dairesine verilince icra memuru borçluya bir icra emri tebliğ eder. Bu emirde 24 üncü maddede yazılanlardan başka hükmolunan şeyin cinsi ve miktarı gösterilir ve nihayet yedi gün içinde ödenmesi ve bu müddet içinde borç ödenmez veya hükmolunan teminat verilmezse tetkik merciinden veya istinaf veya temyiz yahut iadei muhakeme yolu ile ait olduğu mahkemeden icranın geri bırakılmasına dair bir karar getirilmedikçe cebri icra yapılacağı ve bu müddet içinde 74 üncü madde mucibince mal beyanında bulunması ve bulunmazsa hapis ile tazyik olunacağı, mal beyanında bulunmaz veya hakikata muhalif beyanda bulunursa hapis ile cezalandırılacağı ihtar edilir" denilmiştir.

Aynı Kanunun 72. maddesinde de(Değişik: 18/2/1965 - 538/43 md.), "Borçlu, icra takibinden önce veya takip sırasında borçlu bulunmadığını ispat için menfi tesbit davası açabilir.

İcra takibinden önce açılan menfi tesbit davasına bakan mahkeme, talep üzerine alacağın yüzde onbeşinden aşağı olmamak üzere gösterilecek teminat mukabilinde, icra takibinin durdurulması hakkında ihtiyati tedbir kararı verebilir.

İcra takibinden sonra açılan menfi tesbit davasında ihtiyati tedbir yolu ile takibin durdurulmasına karar verilemez. Ancak, borçlu gecikmeden doğan zararları karşılamak ve alacağın yüzde onbeşinden aşağı olmamak üzere göstereceği teminat karşılığında, mahkemeden ihtiyati tedbir yoluyla icra veznesindeki paranın alacaklıya verilmemesini istiyebilir.

(Değişik: 9.11.1988 - 3494/6 md.) Dava alacaklı lehine neticelenirse ihtiyati tedbir kararı kalkar. Buna dair hükmün kesinleşmesi halinde alacaklı ihtiyati tedbir dolayısıyla alacağını geç almış bulunmaktan doğan zararlarını gösterilen teminattan alır. Alacaklının uğradığı zarar aynı davada takdir olunarak karara bağlanır. Bu zarar herhalde yüzde kırktan aşağı tayin edilemez.

(Değişik: 9.11.1988 - 3494/6 md.) Dava borçlu lehine hükme bağlanırsa derhal takip durur. İlamın kesinleşmesi üzerine münderecatına göre ve ayrıca hükme hacet kalmadan icra kısmen veya tamamen eski hale iade edilir. Borçluyu menfi tespit davası açmaya zorlayan takibin haksız ve kötü niyetli olduğu anlaşılırsa, talebi üzerine, borçlunun dava sebebi ile uğradığı zararın da alacaklıdan tahsiline karar verilir. Takdir edilecek zarar, haksızlığı anlaşılan takip konusu alacağın yüzde kırkından aşağı olamaz.

Borçlu, menfi tesbit davası zımmında tedbir kararı almamış ve borç da ödenmiş olursa, davaya istirdat davası olarak devam edilir.

Takibe itiraz etmemiş veya itirazının kaldırılmış olması yüzünden borçlu olmadığı bir parayı tamamen ödemek mecburiyetinde kalan şahıs, ödediği tarihten itibaren bir sene içinde, umumi hükümler dairesinde mahkemeye başvurarak paranın geriye alınmasını istiyebilir.

Menfi tesbit ve istirdat davaları, takibi yapan icra dairesinin bulunduğu yer mahkemesinde açılabileceği gibi, davalının yerleşim yeri mahkemesinde de açılabilir. Davacı istirdat davasında yalnız paranın verilmesi lazımgelmediğini ispata mecburdur" hükmü yer almıştır.

Öte yandan, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun "İdari Dava Türleri ve İdari Yargı Yetkisinin Sınırı" başlıklı 2. maddesinde, idari dava türleri : a) İdari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlal edilenler tarafından açılan iptal davaları, b) İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları, c) Tahkim yolu öngörülen imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar hariç, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davalar olarak sayılmıştır.

İdari davalardan olan iptal ve tam yargı davalarında davalı daima idaredir. Bir başka deyişle, idari yargı yerinde açılan bir iptal ya da tam yargı davasına bakılabilmesi için, diğer dava koşullarının yanısıra, davanın idare aleyhine açılmış olması gerekmekte; idari yargı yerinde gerçek kişiler aleyhine dava açılabilmesine hukuken olanak bulunmamaktadır.

Bu durumda, davanın, ortada idarece kamu gücüne dayalı olarak ve idari usul ve esaslara göre re'sen ve tek yanlı biçimde tesis edilmiş bir işlem veya eylemden dolayı hak ve menfaati ihlâl edilenler tarafından idare aleyhine açılmış 2577 sayılı Yasa'nın 2. maddesinde belirtilen davalardan biri olmayıp, gerçek kişi aleyhine açılan menfi tespit ve istirdat davası olması karşısında, idari yargının görevine giren bir dava bulunduğundan sözetmek olanaksızdır.

Açıklanan nedenlerle, davanın özel hukuk hükümlerine göre görüm ve çözümünde adli yargı yeri görevli olduğundan, İdare Mahkemesince yapılan başvurunun kabulü ile Sulh Hukuk Mahkemesince verilen görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

SONUÇ: Davanın çözümünde ADLİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Trabzon İdare Mahkemesi'nin BAŞVURUSUNUN KABULÜ ile Bayburt Sulh Hukuk Mahkemesi'nin 28.6.2007 gün ve E:2007/159, K:2007/544 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 6.7.2009 gününde OYBİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.